

2.3. Стойност на селскостопанската продукция

Стойността на brutната продукция от отрасъл Селско стопанство за 2001 г. бележи нарастване спрямо 2000 г. с 9 на сто.

Стойността на brutната продукция от отрасъл Селско стопанство за 2001 г. възлиза на 7491,4 млн. лв. (виж Приложение 1,4), в т.ч.:

- Продукция от растениевъдство – 3 185,8 млн.лв.
- Продукция от животновъдство – 3 021,3 млн.лв.
- Продукция на селскостопански услуги - 378,2 млн.лв.
- Продукция от неотделими второстепенни дейности - 906,0 млн.лв., от които от преработка на селскостопански продукти 666,2 млн.лв.

През 2001 г. делът на стойността на brutната растениевъдната продукция в brutната производствена стойност от отрасъл Селско стопанство е 42,53 %, на brutната стойност на животновъдната продукция – 40,33 %, на селскостопанските услуги – 5,05 % и на неселскостопанските неотделими второстепенни дейности – 12,09 %.

През 2001 г. се наблюдава нарастване на стойността на brutната продукция от растениевъдството спрямо 2000 г. с 15 %, дължащо се както на ръст в производството, така и на нарастване на цените на производител за повечето растениевъдни продукти.

Най-голямо значение за формиране на brutната производствена стойност в растениевъдството през 2001 г. имат зърнените култури, общо - 1 065,2 млн. лв. (в т.ч. меката пшеница – 638,6 млн. лв.), зеленчуците – 944,1 млн. лв., плодовете – 415,8 млн. лв. (в т.ч. виненото грозде – 221,2 млн.лв.), картофите – 239,7 млн.лв.

През 2001 г. в животновъдството най-голямо значение за формиране на brutната производствена стойност от отглеждане на селскостопански животни има свиневъдството – 989,3 млн. лв., говедовъдството – 329,0 млн.лв. и овцевъдството и козевъдството – 308,0 млн. лв. а от продуктите на животновъдството млякото – 845,7 млн.лв. Постигнатият ръст от 6 % на стойността на brutната продукция от животновъдството през 2001 г. спрямо предходната година при реализиран спад на brutното производство се дължи на нарастването на цените на производител.

Стойността на крайната продукция през 2001 г. в селскостопанския отрасъл по базисни цени възлиза общо на 7 218,2 млн. лв. (Приложение 1 и 5) и има следната структура.:

- Продукция от растениевъдство 2 952,2 млн.лв. – 40,89 %;
- Продукция от животновъдство 2 981,8 млн.лв. – 41,31 %;
- Продукция на селскостопански услуги 378,2 млн.лв. – 5,24%;
- Продукция от неотделими второстепенни дейност 906,0 млн. лв., от които от преработка на селскостопански продукти 666,2 млн.лв. – 12,55 %.
- Изчисляването на стойността на brutната и крайната продукция е основа за изчисляване по-нататък на останалите икономически показатели за селското стопанство – brutна и нетна добавена стойност, доход и т.н.

2.4. Междинно потребление

Междинното потребление представлява стойността на всички стоки и услуги, които се преработват и използват изцяло по време на производствения процес, с изключение на дълготрайните активи. Чрез подробното разпределение на категориите на междинното потребление /закупени суровини, торове, препарати, енергия/ се показва връзката на селското стопанство с другите отрасли на икономиката.

В Приложение 2 и 3 се съдържат детайлни данни за междинното потребление през 2000 г.

През 2001 г. междинното потребление, необходимо за създаването на брутна продукция в отрасъла, е на стойност 4 084,0 млн.лв. и бележи увеличение спрямо предходната година с 11 %. Отношението на междинното потребление към стойността на брутна продукция е 54,52 на сто. За 1999 и, 2000 г. това отношение е съответно: 52,23 на сто и 53,79 на сто. (Приложение 4). Съпоставката на данните за междинното потребление и стойността на продукцията за последните три години в България показва, че с всяка изминала година единица продукция се произвежда с все по-големи разходи.

2.5. Брутна добавена стойност

Брутна добавена стойност, като разлика между производствената стойност и междинното потребление, е в пряка зависимост от тези два елемента.

Размерът на брутна добавена стойност за 2001 г. възлиза на 3 407,3 млн. лв. и бележи нарастване от 7% спрямо 2000 г.

Данни за динамиката на брутна добавена стойност са представени в Приложения 4 и 5.

2.6. Потребление на основен капитал

Потреблението на основен капитал /начислени амортизации/ е фактор за инвестиционната активност на селскостопанските единици, доколкото разчитат на инвестиции със собствени средства.

Потреблението на основен капитал в отрасъла за 2001 г. възлиза на 170,0 млн.лв. и бележи спад спрямо 2000 г. в размер на 52,6 млн.лв. (Приложение 5).

2.7. Нетна добавена стойност

Нетната добавена стойност от отрасъл Селско стопанство (резултативна величина от намалението на брутна добавена стойност с размера на потреблението на основен капитал) за 2001 г. възлиза на 3 237,3 млн. лв. и бележи нарастване спрямо 2000 г. с 10 %, следващо тенденцията на нарастване на брутна добавена стойност.

2.8. Формиране на дохода от селскостопанска дейност – нетен опериращ излишък/смесен доход.

Определянето на дохода от селскостопанска дейност представлява една от основните цели на икономическите сметки за селското стопанство. Според възприетата методология на ЕВРОСТАТ доходът от селскостопанска дейност, наречен “опериращ излишък”, представлява показател, получен в резултат от намалението на нетната добавена стойност с разходите за компенсация на наетите в селскостопанските предприятия (заплати и социални осигуровки за сметка на работодателя) и данъци върху продуктите и увеличението ѝ с получените “други субсидии върху производството”. Когато производствените единици не са фирми и имат фамилен характер, този доход освен доход от предприемаческата дейност на стопаните съдържа и елемент на възнаграждение на труда на собственика или членове на семейството му и се нарича “смесен доход”.

За 2001 г. стойността на този показател е 3 056,0 млн. лв. и бележи нарастване спрямо предходната година с 14 %.

Данните за компенсацията на наетите, други данъци и субсидии върху производството и опериращия излишък/смесен доход се съдържат в Приложение 5.

По-подробни данни за субсидиите и други форми на подпомагане от държавата на земеделските производители и отрасли като цяло се съдържат в т. 2.10. Държавно подпомагане на земеделието.

В България не са въведени данъци върху продуктите и други данъци по смисъла на възприетата в ЕС методология за икономическите сметки за селското стопанство, поради което такива данъци не са отразени в СИССС. Данни за данъците и таксите за селскостопанския отрасъл са посочени в т. 2.11. Данъци и такси.

2.9. Предприемачески доход (нетен доход)

Предприемаческият доход е крайната резултативна величина от изчисляването на икономическите сметки за приходите и разходите в селското стопанство. Той се получава като към опериращия излишък (“смесения доход”) се добавят лихвите, получени от селскостопанските единици, организирани във фирми и се приспаднат разходите за наеми (аренда) и изплатени лихви.

На този етап е трудно да бъдат събрани данни за арендата в земеделието, поради което те не са намерили отражение в изчисляването на икономическите сметки за селското стопанство до сега. За 2001 г. по предварителни данни платените лихви са 15,7 млн. лв., а получените лихви са 0,6 млн. лв.

Предприемаческият доход за 2001 г. е 3 040,9 млн. лв. и бележи нарастване спрямо 2000 г. от 13 % (Приложение 5).